

Postadres: Postbus 24,
9410 AA Beilen
Telefoon: (0593) 53 92 22
E-mail: gemeente@middendrenthe.nl
Internet: www.middendrenthe.nl

Bezoekadressen:

Beilen: Raadhuisplein 1
Smilde: Hoofdweg 24
Westerbork: B.G. van Weezelplein 10

Adviesraad Minimabeleid Midden-Drenthe
p/a Nassaukade 4
9411 KC Beilen

Datum: 26 augustus 2014
Behandeld door: mevrouw M. Foekema
Zaaknummer: 298505
Onderwerp: nota Fraudebeleid

Uw brief van:
Uw kenmerk: /
Bijlagen:
Verzonden op:

Geachte leden van de Adviesraad Minimabeleid,

Graag willen wij uw Adviesraad Minimabeleid hartelijk danken voor uw waardevolle adviezen met betrekking tot de inspraakversie van de nota "Fraude- en handhavingsbeleid 2014 – 2018 gemeente Midden-Drenthe".

Wij zijn blij met het gedegen advies en kunnen ons goed vinden in dit advies. Inhoudelijk zijn wij het geheel eens met uw adviezen.

In deze brief willen wij u informeren over de invloed van uw adviezen op de nota "Fraude- en handhavingsbeleid 2014 – 2018 gemeente Midden-Drenthe". Uw advies is integraal overgenomen als bijlage 2 bij de nota.

Aanpassingen van de nota

Uw advies is voor ons college aanleiding geweest om de nota op de volgende punten aan te passen alvorens de nota aan te bieden aan de gemeenteraad:

1. Bewindvoering

De Adviesraad Minimabeleid merkt op dat bewindvoerders de inlichtingenplicht kunnen schenden en u bent van mening dat de klant dan geen boete moet worden opgelegd. Wij hebben dit in de nota opgenomen als voorbeeld van een situatie waarin de verwijtbaarheid *kan* ontbreken. In dat geval wordt er geen boete opgelegd.

In theorie is het denkbaar dat een klant de bewindvoerder onjuist informeert, waardoor de bewindvoerder die namens de klant een rechtmatigheidsformulier invult, de inlichtingenplicht schendt. In dat geval blijft de klant wel verantwoordelijk en kan wel een boete worden opgelegd.

2. Proportionaliteit en subsidiariteit

De Adviesraad Minimabeleid merkt terecht op dat bij het inzetten van controlemiddelen getoetst moet worden aan de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit. Hier staan wij volledig achter en om dat te onderstrepen, hebben wij hierover een tekst opgenomen in paragraaf 3.5.4 (Handhavings- en opsporingsinstrumenten).

Ten aanzien van een tweetal van uw adviezen die verwijzen naar de modelverordening “Bestuurlijke boete bij recidive”, willen wij het volgende opmerken. Wij hebben deze adviezen met betrekking tot de invulling van het begrip bezit en met betrekking tot de beslagvrije voet niet overgenomen, omdat wij in de nota hebben gekozen voor een meer coulante insteek, dan u als Adviesraad Minimabeleid voor heeft gesteld. Het gaat om de volgende adviezen:

1. Bezit

In de modelverordening van de VNG uit 2012 wordt in het kader van het verrekenen van een recidiveboete gesproken over “voldoende bezit”. In uw advies staat dat de Adviesraad Minimabeleid zich meer kan vinden in de tekst “voldoende bezit (de waarde van geld en op geld waardeerbare goederen)” dan in ons voorstel in de nota om bezit te operationaliseren door te kijken naar het “actuele banksaldo”. Wij begrijpen de gedachte hierachter, omdat mensen met schulden vaak het advies krijgen om bijvoorbeeld hun auto te verkopen. Toch nemen wij uw advies niet over, om verschillende redenen:

1. Wat onder “bezit” verstaan wordt, ligt anders in de bijstandswetgeving, dan in bijvoorbeeld de verplichtingen die gekoppeld kunnen zijn aan het kunnen ontvangen van schuldhulp.
2. Bij de bijstandsaanvraag wordt het vermogen in kaart gebracht. Dit kan vermogen zijn in waardepapieren, antiek, banksaldi, auto enz. Het komt zelden voor dat er sprake is van bezittingen (anders dan de auto) die te gelde gemaakt kunnen worden. Algemeen gebruikelijke en noodzakelijke goederen als een wasmachine of koelkast worden immers voor een bijstandsaanvraag niet meegeteld als vermogen.
3. In veel gemeenten wordt bij een bijstandsaanvraag een vrijlating gehanteerd met betrekking tot het vermogen in auto's, campers, boten enz. Ook in onze gemeente is dat het geval. Een auto (of de genoemde vervoersmiddelen tezamen) wordt tot € 7.000,- niet meegeteld als vermogen bij zowel algemene als bijzondere bijstand. Het zou dan niet juist zijn om bij verrekening van een bestuurlijke boete in dit opzicht uit te gaan van het te gelde maken van vermogen uit dergelijk bezit dat volgens vigerend beleid benoemd is tot het vrij te laten vermogen.
4. We hebben voorgesteld om uit te gaan van een snel en makkelijk te toetsen bezit, nl. de actuele banksaldi. De beoordeling van de banksaldi is zowel voor de klant als voor degene die de toets doet een neutrale handeling, die niet afhankelijk is van vragen die in de handel wel een rol spelen zoals: gaat men bij eventuele verkoop uit van de aankoopwaarde, de dagkoers of van wat iemand er wellicht voor zou kunnen krijgen? En zo ja, is er wel een koper te vinden en welke bezittingen komen wel of niet voor verkoop in aanmerking? En wie bepaalt dat?

2. Beslagvrije voet van 80%

In de modelverordening is gekozen om gedurende twee maanden uit te gaan van verrekening van een bestuurlijke boete bij recidive tot een percentage van 80% van de toepasselijke bijstandsnorm. Uit uw advies blijkt dat de Adviesraad Minimabeleid daar een voorstander van is. Wij hebben ervoor gekozen om de gebruikelijke beslagvrije voet van 90% in de nota niet neerwaarts bij te stellen naar 80%. Dat zou immers betekenen dat er dan minder geld overblijft voor de betaling van de vaste lasten en het levensonderhoud.

Wij zijn van mening dat daar waar mogelijk een goed beleid gevoerd moet worden. Daarin past niet om af te wijken van hetgeen de Nationale Ombudsman, de MO groep en de

Landelijke Organisatie van Sociaal Raadslieden adviseren, nl. om de beslagvrije voet van 90% te respecteren.

Cameratoezicht en risicoprofielen

In uw advies geeft u aan dat de Adviesraad Minimabeleid op zich niet afwijzend staat tegenover het gebruik van risicoprofielen en cameratoezicht. Wij zijn voornemens om als de aanleiding zich voordoet, nader te beschouwen of we deze middelen in ons uitvoeringsbeleid kunnen toepassen. We zullen daarbij zeker het advies van uw Adviesraad, o.a. om dit goed in te passen in bijvoorbeeld een protocol, ter harte nemen.

Verminderde verwijtbaarheid

Uw Adviesraad Minimabeleid mist in de nota nog voorbeelden van verminderde verwijtbaarheid zoals genoemd in de in juli 2014 verschenen verzamelbrief SZW (2014-2). Wij hebben dit gedeelte uit deze verzamelbrief intern verspreid om hier aandacht voor te vragen bij de handhaver, boeteambtenaar en anderen die ons bijstandsbeleid uitvoeren. In de beleidsnota hebben wij er bewust voor gekozen om geen lijstje te maken van mogelijke omstandigheden waardoor gesproken kan worden van "verminderde verwijtbaarheid", zodat niet het beeld van een limitatieve opsomming ontstaat. Wij vertrouwen erop dat ons beleid hierdoor juist meer ruimte biedt voor individueel maatwerk.

Fraude en schuldhulp

Naar aanleiding van de opmerking van uw Adviesraad Minimabeleid dat cliënten met schulden in de regel worden uitgesloten van schuldhulpverlening (WSNP traject) verwijzen we naar artikel 60c van de WWB, waarin staat dat de gemeente niet mag meewerken aan een schuldregeling als er sprake is van fraude. Het is immers de bedoeling dat fraudeschulden volledig terugbetaald worden. Wij hebben het beleid dat klanten met (fraude)schulden terecht kunnen voor adviezen bij onze budgetconsulent. Wij wachten met belangstelling eventuele wijzigingen in de wetgeving op dit punt af.

Laat

Tot slot merkt uw Adviesraad Minimabeleid op dat u van mening bent dat onze gemeente erg laat is met de nota Fraudebeleid en de nog vast te stellen verordening. Dit is juist en wij begrijpen uw opmerking.

De Fraudewet is in oktober 2012 vastgesteld door de Eerste Kamer en per 1 januari 2013 in werking getreden. In het najaar van 2012 hebben wij prioriteit gegeven aan de implementatie van de Fraudewet in alle uitvoeringsprocessen. Beleidsmatig hebben we in die periode prioriteit gegeven aan de afschaffing van de huishoudtoets die eerder in 2012 werd ingesteld en alle gevolgen die dit voor de WWB-verordeningen, uitvoeringsbesluiten, beschikkingen, (aanvraag)formulieren, werkprocessen enz. had.

Uitvoering tijdig geregeld

De uitvoering van de Fraudewet hebben wij tijdig binnen onze organisatie verankerd door het opleiden van onze medewerkers, het aanstellen van een boeteambtenaar, het geven van voorlichting aan onze klanten (vanaf eind 2012). Sinds 1 januari 2013 werken wij conform de Fraudewet ons voorschreef. Alleen het beleidsmatige deel heeft een lagere prioriteit gekregen.

Ook in 2013 hebben wij een prioriteitenafweging moeten maken. Voor ons was daarbij een belangrijke afweging dat de Fraudewet zeer weinig ruimte laat voor beleidsvrijheid en dat door de wet de Maatregelverordening op het onderdeel van schending van de inlichtingenplicht buiten werking werd gesteld. Ook de hoogte van de boete ligt in de wet vast. Er is kortom veel meer bij wet geregeld dan voorheen het geval was.

Een andere afweging is daarbij geweest dat de Fraudewet de WWB ingrijpend heeft gewijzigd, maar dat lang onduidelijk was of die wijzigingen overeind zouden blijven in de Participatiewet. Er is de afgelopen tijd veel kritiek geweest op het feit dat de wet zo streng is geworden en dat er vrijwel geen mogelijkheden zijn voor gemeentelijke beleidsvrijheid. Sinds 1 juli 2014 weten we dat er op dit punt geen wijzigingen zijn gekomen in de Participatiewet die op 1 januari 2015 wordt ingevoerd.

4